

szerettelek és csak teérted élttem. Ime most is arra gondolok, hogy én meghalok, de a szívem tovább él teérted; még a halál sem fog kiszakítani téged a szívemből, annyira szeretlek.

Ebben a búcsúlevélben kérem a parancsnokságot és őszintén kérem a nép vezérét, Sztalin ebtársat, hogy az én igaz becsületes és hűséges halálomért Szuvorovhoz méltó hadvezért neveljen a fiamból. Vegye fel a Szuvorovról elnevezett katonai iskola növendékei közé, lehetőség szerint a leningrádi tartományban — hogy el tudjon látogatni a podgorai kerületbe, a szokói falusi szovjetbe, mert a Hlebojedovo nevű helységben végzi be apja nemes életútját. Amikor elkezdődik a békes élet és amikor megüjtják a kolhozokat, fiam lesz Hlebojedovo falu kolhozának első főnöke. Isten veled fiam, Isten veled kedves feleségem!

Polja! Jura! Feleségem, fiam! Ti vagytok az én örömöm, a vérem, az életem! Szeretlek, szeretlek benneteket utolsó csepp véremig! Szeretem Sztalint, a hazámat!

Teljesítsétek hagyatékomat.

Csókol benneteket és őszintén szeret — Gavrilo.»

Mi lehet nevesebb a feladattól — segíteni a fiatal nemzedéknek, hogy méltó legyen az ilyen apákhoz és anyákhoz? Többmillió komszomol szervezetünknek erre kell szentelnie minden tevékenységét.

LÁZADÁS GÓSENEN

Irta: Braun István

Cippóra pontosan tudja, most a harmadik holdváltozás, hogy ura annyira más lett, mint azelőtt volt. Akkor, szóval három hónapja lehet, azzal indult útnak juhaival, hogy egész Hórebiz hajtja a nyáját, mert ott édesebb, a fű. És, mióta hazajött, egész megváltozott. Hiszen azelőtt is sokszor volt furcsa Ámrám fia, most azonban mintha mindig csak titkos gondolatokkal lenne elfoglalva öreg korára. Aztán, talán éppen azóta hoz Áron is különös idegeneket a házhoz. Hárman behúzódnak egy sarokba és suttognak hajnalig.

Alkonyodott.

Az ablakon keresztül látja sógorát sietni a ház felé, mellette sovány, de szélesvállú, kopott köntösű ember.

Belépnek a házba. Áron épp, hogy üdvözli sógornőjét és az idegennek eltűnnek a függöny mögött.

Most tennie kell valamit. Előveszi rokkáját és oda ül a függöny mellé, szorosan a választófal közelébe. Hallania kell végre, hogy mi történik a másik szobában! Mi az, ami úgy megszállja az ő urát most már majdnem századik napja.

Áron hangját hallja.

— Ez Pallu, aki híreket hoz.

— Sikerült? — Mózesnek lassú, rövid a szava.

— Nem.

Persze. Az idegen Egyiptomból jött, amit látnia kellett volna mingyárt a sarúm. És ruhájáról azt is látnia kellett volna, hogy rabszolga.

— Izenetedet megkaptuk, — hallja az idegen hangját. — Mindent kiterveztünk és mindenkinek ki volt osztva a szerepe. Mikor a járőr megjelent, egyszerre kellett volna rájuk rohanni, de az emberek egy része megkésett és így minden tönkre ment.

- Elfogtak valakit?
- Hatot... Kerékbe törték őket.
- Szóval egyáltalán nincs fegyveretek?

Csend.

Cippóranak elakad a szíve verése. Mindennel tisztában van. A Hó-rebi legeltetésnek száz napja lesz és épp annyi ideje, hogy azok a különös hírek jönnék Egyiptomból. Előbb, hogy a Pythomot építő rabszolgák fellázadtak és a robotmestereket a tengerbe dobták. Ramszeszben pedig még szörnyűbb volt. Ahogy cipelték a köveket a palota emeletére, néhány százan lehajították a mélységbe terhüket. Akkor bizony sok rabszolga esett áldozatul a robotmesterek mellett. Igen, igen. És az ura akkor egyáltalán nem gerjedt fel emiatt. Áron pedig olyasmit mondott, hogy förradálmasítani kell a rabszolgákat.

Megint Pallu hangja szűrődik át a függönyön:

— Most már jönnöd kell. Ezt nem csak a nép izeni neked, hanem Kehát és Libni is, akik akkor megfenyegettek, hogy elárulnak, mert megölted az őrt... Nem bírják a kínzást. Az asszonyok sarat csinálnak, az emberek követ hordanak. Hanem a Ramszeszj lázadás óta megölték vagy ezer rabszolgát, a többire meg azóta kétszeres robotot vetettek ki. A sárhoz nem adnak pelyvát, hanem mindenki maga gyűjti a tarlón, de azért kétszer annyit kell vetni, mint azelőtt. Aki elmarad, azt megkorbácsolják... Tudod, hogy ez mit jelent.

Cippóra visszafojtja lélekzetét. A szobában most nem szól senki, csak ura nehéz lépéseit hallja.

— Áron.

Csend. Áron biztosan feszülten áll és lesi öccse szavait. Ismert kép. Áron olyan édes szavú, mintha népszónok lenne, amit úgy hívnak, hogy próféta, de úgy néz öccsére, mint valami királyra.

— Nem ilyen volt az alkotás. Tudd meg, hogy a világ elején mindenki szántott, vetett és mindenki szabad volt. Aztán jött, hogy az erőszakosok elrabolták a gyengébbektől a földet és azt hazudták, hogy ez jár nekik. És amikor már annyit harácsoltak, hogy nem tudták maguk művelni, akkor kitalálták, hogy vannak népek, akiknek rabszolgának kell lenni. De ez nem igaz. A föld azé, aki dolgozik és nem azé, aki korbácsol és szívja a másik véréét. Ezt én érzem. Azért hát megyünk és te ezt el fogod mondani a népnek. Elmondod ezerszer, ha kell.

Az asszonynak nem is volt ideje félre húzódni. A függöny megmozdult és ura állt előtte. Látszott rajta, tudja, hogy felesége hallgatózott, de nem szólt semmit.

- Veled szeretnék menni, mert tudom, hogy igazad van.
- Nem félsz?
- Nem.
- Azt hiszem jó lesz. Hajnalban indulunk.

Már néhány hete éltek Gósenben, Egyiptomnak azon a részén, ahová a zsidók letelepedtek sokszáz évvel ezelőtt, még szabadon. Azóta más népek is keveredtek a zsidók közé és most már mindegy volt, mert mindenki rabszolga lett Egyiptomban, aki nem onnan származott, vagy idegennek született. Az elmúlt hetek alatt Áron minden nap a néppel dolgozott és vitte, hozta a híreket, de eredmény nélkül.

— Nem az a bűn, hogy testben rabszolgák, — mondja Mózes bátyjának, — hanem lélekben azok.

Éccakánként odalopakodik néhány ember Libni házába, ahol laknak, de nem tudnak határozni. Kevesen vannak és Áron már egész kedvetlen. Mózes másképp gondolkozik:

— Nem a szám a fontos, — mondja. — Nem kell, hogy sokan legyenek, de aki mellettünk van, az meg is tudja halni a szabadságért. Te csak dolgozz és tanítsd a népet, hogy higgyen és bízzon. A többit elintézzük.

Az első összeütközés váratlanul jött. Az egyik sarcoltatónak eszébe jutott megszámlálni a téglatermelést és a fele se volt az előírtnak. A felügyelők kapitánya tisztán látta, hogy ez nem véletlen, hanem tervszerű bitorlás. Még akkor este felsorakoztatta a rabszolgákat nagy négyszögben, aztán az egész tömeget körülfogták a korbácsos őrök, meg katonák:

— Ki itt a lázadó? — kérdezte.

Ijedt moraj fut végig a tömegben. Áron ott áll a sokaságban és látja, érzi a félelmet az emberek szemében. Tudja azt is, hogy ez nem csak itt van így, hanem az egész országban. És ezzel a gyáva, öntudatlan, bátortalan csöcseléssel akar öccse fellázadni az elnyomók ellen. Ezt az ijedt tömeget akarja nekivezetni egy hadseregnek és új hazának.

Hallja a korbácsok csattanását és a jajveszékeltést. Hallja kiabálni testvéröccse nevét, amint azt a leggyávábbak elkezdték, aztán átvette az egész tömeg:

— Amrám fia, Mózes. Amrám fia, Mózes.

A rabszolgaügyelőknek ott a helyszínen levágják a fejét, mert tudtak a csalásról. A kapitány aztán kimondja, hogy még egy lázadás esetén minden tizediknek a fejét véteti.

Mire Áron hazaér, csak Cippóra van a házban.

— Öcséd a hegyekbe ment, — mondja az asszony. — Keresték. Pallu is vele van, hogy elkísérje, de vissza jön. Azért még sokan mentek vele és Pallu mondja, hogy az éjjel is szöknek.

— Menjek utána? — kérdi Áron inkább önmagától.

— Nem, — feleli az asszony. Öcséd izeni, hogy eredj a Fáraóhoz és követeld tőle, hogy bocsássa szabadon a rabszolgákat.

Áron elsápad.

— Pallu is veled megy és fegyver lesz nála, hát nem lehet semmi bajod.

Áron este akar beszélni a királlyal. Csak ketten vannak. Ő és Pallu. Ő köpenyben van, mint a szabadok és Pallu vállán is hatalmas golyosfog.

— Szóval Amrám fia küldött benneteket, — mondja a király.

— Az, — feleli Áron. — Semmi izgalom nem érződik hangján.

— És kicsoda Amram fia?

— Mózes a testvérünk és a vezérünk. Engedd szabadon a rabszolgákat és békeség lesz a földeden.

— Hol van ő most?

— Itt van mellettem, király, és ott van minden rabszolga mellett.

— Nem látom.

— Látod már hetek óta, meg már hónapok óta, amióta megmozdult egész Gósen. Ő azt mondja, hogy minden ember szabad és, neked nincs jogod rabszolgákat tartani, azért kell őket engedned. Ők mivelik a földet, hát az övék. Emberek ők, hát joguk van úgy élni, ahogy akarnak parancs nélkül.

A Fárao mosolyog.

— Téged Áronnak hívnak-e? Azt mondd, hogy háború lesz köztem és a rabszolgák közt?

Áronnak gyorsabban ver a szíve.

Pallu összébb szorítja a gyolcsot a mellén.

— Ezt mondom, mint a rabszolgák követe.

— De én téged megölelhetlek.

— Nem ölelhetsz meg, mert követ vagyok. Hozóm és viszem az üzenetet.

— Nincs mit üzennem a rabszolgáknak, — kiabál a király. — Nincs mit izennem. Hol vannak a harcosok? Hol vannak a fegyvereitek? Még az éjjel ezer tuszt hozatok ide Gósenből és ha valamit meghallok, a fejüket veszem.

A tiszték akik ott állnak a király mögött, előugranak és felemelik kardjukat a két kiküldöttre.

Áron lecsukja a szemét és nem törődik szemmivel. De Pallu nyugodt. Ledobja válláról a gyolcsot és ott áll alsó ruhában a tiszték között. Testéről gyorsan csavarodik le egy hatalmas kigyó és szíszegve nyújtogatja nyelvét... A meglepetés csak pár pillanatig tart, de ez alatt Pallu megfogja társa kezét és kivezeti a teremből, aztán eltűnnek a sötétben.

A város szélén ketten várják őket. Áron röviden, gyorsan adja utasításait: Menjenek azonnal vissza Gósenbe és mondják el, hogy a király túszoikat szed. Aki élni akar és harcolni, az menjen a hegyek közé. Aztán Palluval együtt ő is nekivág az éjszakának.

Ez már egy egész kis hadsereg volt. Férfiak, asszonyok, gyerekek. Furcsa, hadsereg, de elszántak és rendületlenül hisznek Ámrám fiában és a győzelemben. Minden tizediknek van tán csak valami fegyvere, a többinél csak sárlót, vagy kést találni.

— Sur pusztáján túl, Ethám másik felén van szabad legelő és jó föld.

— Így mondja Áron. — Az a mienk lesz, az egész népé. És mindenkinék meg lesz a maga parcellája, ahol dolgozik a családjával. Rabszolgák pedig nincsennek. Ha harcban foglyokat ejtünk, azok is szabadokká válnak minden hetedik évben, ha már olyanok lesznek, mint mi vagyunk.

Aztán nemsokára Mózes jön és beszélni akar a csapathoz. Szavai rövidék és határozottak. Szürke szeme keményen néz, mint az acél.

— Száz a fiatalok közül balra lép.

Megtörtént.

— Most még száz önként jelentkező lép jobbra.

Ez is megtörtént.

— Ti, — mondja az elsőeknek, — szétszéledtek, összeszedtek minden férget, békát, gyíkot, kigyót, csigát és holnap este ilyenkor itt lesztek. — Ti pedig, — fordul most a második századhoz, — holnap este itt átvészitek ezektől a zsákmányt és huszonötösével leszöktök Egyiptomba. A parancsnokok Khecron, Czohár, Kehát és Merári. Khecron megy keletnek, Kehát nyugatnak, Chohár délnek, Merári marad északon. A férgeket gyékényben viszi mindenki. Egyiptom minden házában nyüzsögjenek a csúszómászók... Akit elfognak, az tudja, hogy meghal. De ha meg kell hálnia, akkor se nyitja ki a száját, mert elpusztul az egész nép. Munka után egyenként itt gyülekező.

A kövek szinte forrnak. A rabszolgasereg fáradtan vonszolja még magát a hőségekben, tégláját pedig tiszter is elejti. Hangos csattanással hasítja a bőrt a korbács és a felügyelők hangja korán reggel frissen szórja a durvaságot. Ebéd felé a munka még vontatottabb, a forróság szinte kibírhatatlan. Aki már elvesztette az életkedvét, elbújik valami fal mögé hűsölni, pedig tudja, hogy rátalálnak és halálra korbácsolják. — A nap azonban égeti az agyvelőt és nem mindenki kíván élni.

Kocsin érkeznek a katonák. Csak akkor veszik észre őket, mikor már körülzárták a tábort... Senki se érti mi történt. Sorakozó. Csak szófoszlányokat hallani és látni, amint kiráncigálnak egy-egy embert a sorból és a katonák korbáccsal esnek neki.

Lázadás.... Kigyók.... Férgesek.... Békák.... Lázadás.. ..Ki-végzés....

Csak késő este, amikor szóltanul vonul az egész sereg Gósenbe, csak otthon hallják az öregektől és kisgyerekektől, hogy hajnalban rablók támadtak Egyiptomra és férgeket szórtak minden házba. Undok békákat és gyikokat, amelyek nyüzsögnek az udvarokon, a szobákban, belemásznak ágyba, ételbe, vízbe és mindenki azt mondja, hogy ezt Mózes tette.

Gósen terén, — ezt már halkabban mondják, — papirusz volt kiszögezve pirkadáskor és az volt rajta, hogy »Vesszenek a rabszolgatartók«

Senki se hunyja le a szemét Gósenben. Olyan a város, mint a méhkas. És az uccákon hármás őrjárat cirkál.

Aztán napok mulnak és nem történik semmi. Már kezd visszatérni a mindennapi élet. Akkor érkezik az újabb hír. Egyiptomban nincs ivóvíz. Minden kút tele van vérrrel és a folyókban döglött állatok ezrei úsznak. Dögvész pusztít és minden állat elhull. Még az éccaka feliratok jelentek meg a falakon: »Szabadság, Szabadság, Szabadság.« »Halál a fáraóra és csatlósaira.« Ijedten vakarják le a falról az emberek a rajzokat, mielőtt felelniök kellene miatta. De azért a város, mintha ütemesebben lélekezne. A munkán kis csoportok suttognak és csak akkor rebbennek szét, amikor közeledik valamelyik felügyelő. És a felügyelők se használják olyan sűrűn a korbácsot.

Pallu hol az épületeknél dolgozik, hol a mezőkön. Figyel, beszél, biztat. Pár szóban suttogja a fülekbe, hogy a hegyek közt türelmetlenül várnak a rohamra a megszökött rabszolgák. Ugy elsőpriki ezt a korhadt rabszolgatartó rendszert mint a vihar a feleveget. Ha egyszer megindulnak, nem lehet őket megállítani. — Látja és érzi, hogy a szemekben valami megszáll, szavai nyomán élet költözik a halott lelkekbe és már biztosan tudja, hogy amit mond, annak igaznak kell lennie.

A hegyek között izzó a feszültség. Nem tarthat soká a várakozás. A király fel fogja fedezni rejtekhelyüket, bár elég sűrűn váltogatják és ha körülveszi őket ezredeivel, fegyver nélkül kevés a kilátás.

Mindenki azt beszéli, hogy Cipporát várják, aki néhány nappal ezelőtt eltűnt. Biztosan arra várnak, míg megkerül, pedig tán vissza is ment a határon túlra.

— Mire várunk? — kérdi Áron is majdnem minden éccaka.

— Türelem, — feleli Mózes. Ő nyugodt.

— Ámrám másik fia elvesztette bátorságát?

— Nem. Nem vagyok gyáva, csak vigyáznunk kell minden emberünkre, mielőtt ütünk.

Az ör szakítja félbe a két testvér beszélgetését. Cippórárt vezeti. Mikor egyedül marad feleségével, megcsókolja:

— Elintéztéd?

— El. — Hátra dugta kezét, de a férfi látja, hogy be van kötve.

— Megfertőztéd?

— Eltört egy korcsócska és megfertőzte, de már múlik.

— Jó amíg meg nem gyógyulsz, kerüld a többit.

Az asszony bólint és kicsit elhúzódik az urától. Mintha féltene.

Fáradthatatlanul járta az elmúlt napokban az írástudók és hivatalnokok házeit, ahol rabszolgánok robotoltak. És mindenütt hagyott abból a korcsókából, melyben az a különös folyadék volt, ami holnap pusztítani fog kiméretlenül Egyiptom urai között.

Pallu lihegve ér a főhadiszállásra. Megelégedett és kipirult a megérőltetéstől.

— A szerencse velünk van — mondja Mózesnek, — miközben nagyot húz a vizes edényből. — Mindenkit a földekre vezényeltek. Árkot ásnak, vizet csapolnak és tüzeket raknak, mert sáskajárás közeledik. — Mosolyog. — Minden rendben lesz. A szerszámok eltörnek sorra és a tűz nem tud fellángolni, mert vizes a fa.

Mózes bólint. Bátyját hivatja.

— Még egyszer feiratokat kell rajzolnod. Bosszút állunk azért a parancsért, amit a király Sifrának és Puának adott és annyi csecsemőt megöletett. Szemet szemért, fogat fogért. Mi a gyerekeket nem bántjuk, de meg fog halni emlékezetüül minden legénnyé serdült elsőszülött Egyiptomi a hónap tizedik napján.

Még töpreng egy darabig, aztán felkeresi kapitányait.

— A hónap kilencedik éjszakáján indulunk. Embereitek tizenkint húzódnak le éccaka a városig és a legbátrabb tiz megöli a király fiát. A csapatok fele tisztogat az országban, másik fele velem jön Gósenbe és ott sorakozik fel a város körül Merári parancsnoksága alatt. Én vezetem a népet a tenger felé, Merári pedig tartja a hátvédet, míg a többi is oda nem ér. A harcot nem szabad feladni.

Végül Palluval is beszél.

— Elmész Gósenbe és veled megy Cippóra is. Mindenki legyen készen, de senki ne tudja, mikor szabadul. Velünk jöhet minden rabszolga, akár melyik néphez tartozik, mert minden rabszolga egyformán kell, hogy gyűlölje elnyomóját.

Eleinte, mintha varázslat szállta volna meg Egyiptomot. A katonák átadták fegyvereiket a lázadóknak. Az írástudók ijedten vetették magukat térdre a rongyos tizedek előtt és a hivatalnokok egész háznépükkel hason csúsztak a megtépett koldusok lábánál. A lázadók pedig megrészegedtek a sikertől. Az eleinte bizonytalan tapogatózás mindig szilárdabb alakot ölt és a vér szaga fejébe száll a lázadóknak, mint a legtüzesebb bor. Alig lehet köztük valami fegyelmet tartani.

Merári néhány óra alatt állig felfegyverezte seregét és várta a támadókat Gósen falainál, de nem történt semmi. Ez alatt Mózes a főtéren összegyűjtötte a népet. Már megindult a karaván, mikor Khecron

és a többiek megérkeztek csapataikkal Merári erősítésére és lázban égett az egész hadsereg.

Hajnatra mindenki elhagyta a várost, mikor feltűntek az egyiptomi ezredek. Hirtelen beborult. Sötét, áthatlatlan felhők rohantak az égen és szél kerekedett. Ahogy közeledett az egyiptomi sereg, úgy nőtt a vihar, száguldtak a felhők és mindig erősebben, hidegebben csapkodta a szél az arcokat. A vihar nőtt, nőtt, egész hihetetlenül. Megtörtént az első összecsapás. Mell, mell ellen és az egyiptomiak meghátráltak.... Még erősebb szél, most már egész orkán. Gósen házainak teteje repül a levegőben, mint a toll. Fák, amiket ember alig ölelhet át, gyökerükkel égnek merednek.... A karaván megy előre.

Merári látja az Egyiptomiak sorakozását. Végeláthatatlan tömeg. Szíve kemény, mint a kő. Hová megy Mózes a tenger felé? Hová viszi ezeket a szerencsétleneket? Miért nem kerül ki a partról? Lehetetlen legyőznie ezt a sereget és akkor a tenger szélén rekedt népet lemészárolják.... Sebtében futárt küld Mózes után.... Már újabb roham és a vihar kibírhatatlan.

Talán a tizedik támadás? A védők csapata meginog. A karaván nem látszik a sötétségben.... Szörnyű a nyomás, a vérengzés. De a védők még állják. Hullanak, hullanak, de nem mozdulnak. Merári nem enged.... Aztán nincs menség. Csoportosít. Egy részt küzd a keskeny útsávon, más rész visszavonul és felkészül a harcra, hogy átvegye a rohamot.... Igen, Igy, lépésről, lépésre hátrál. Lassan, előugrik, meg újra hátrál, míg eléri az első tartalékot, amelyik átveszi a küzdelmet.

Vér, mindenütt vér és ordítózás. A védők szinte elvesztik eszüket és foggal harapják az ellenség torkát. De a visszavonulás tart és nem lehet megállítani. A vihar oldalba kapja az ellenséget. Ujra látni a karavánt. Merári elbámul. Alig hisz szemének. A szörnyű vihar segít az apálynak és oldalra nyomja a hatalmas vizet, amelyből kiemelkedik a zátonyok sorozata. És ezeken a zátonyokon haladnak a menekülők ütemes gyors léptekkel, térdig vízben, de mindig előre.... Dermedten áll és bámul és borzongás fut végig rajta.

Megint visszavonulás. A karaván átért a tulsó partra és most az ő utolsó tartaléka a tengerig húzódott vissza.... A küzdelem nem enyhül. Rövid szünet, épp egy léleketnyi, aztán újabb roham.... Az égen megjelenik az első csillag.... A vihar kihagy.... Azért a szél még dühöng, de mindig enged erejéből.... Hátrálni, hátrálni.... Már a zátonyon van a sereg.... A szél elül. A zátony közepén áll megfogyott, néhány száz emberből álló seregével és szorosan hozzácsatlakozva az egyiptomiak tömege.... Aztán megmozdul a tenger.... A dagály. A küzdők ott állnak a zátonysoron és patakzik a vér. Egy pillanat és hatalmas hullám lepi el a küzdőket. S ebben a pillanatban minden eltűnik, ami ott volt a zátonyon. Eltűnik a lázadó és elnyomó.

A tulsó parton pedig egy újjászületett nép halad a felkelő nap felé.

